

Ieteikumi traheostomas kopšanai

Ādas kopšana ap stomas atveri (grieziena vietu)

Ir ļoti svarīgi saglabāt ādu ap traheostomas atveri tīru, sausu, brīvu no krevelēm un izdalījumiem. Ādas nepareiza kopšana var izraisīt sāpes un infekcijas attīstīšanos. Iesākumā ādas kopšana var būt nepieciešama vairākas reizes dienā, bet kad stoma sadzīst un nostabilizējas, kopšanu veic divas reizes dienā.

Atsevišķos gadījumos var būt pastiprināti izdalījumi no stomas arī pēc sadzīšanas. Tad kopšana jāveic biežāk - tad, kad pārsējs kļuvis netīrs.

Procedūra:

- Nomazgājiet rokas un uzvelciet cimdus.
- Noņemiet notraipīto pārsēju.
- Izmantojot fizioloģisko šķīdumu noslaukiet ādu ap atveri ar samitrinātu marles plāksnīti vai vates kociņu. Kaniles kustīgais fiksators ļauj viegli piekļūt ādai ap atveri.
- Pēc tīrīšanas ādu nosusina sausu un uzliek sausu neausta materiāla pārsēju iegriežot to Y-veidā, lai ērti to aplikt ap kanili (ieteicamais izmērs 10 x10 cm).
- Ādas mīkstināšanai un kopšanai var izmantot mīkstināšu krēmu vai ziedi (piem., Recreol, Bepanthen, Betadīna ziede).
- Neizmantot kosmētiskos krēmus! Stomas kopšanai aizliegts izmantot alkohola bāzes dezinfekcijas šķīdumus vai ūdeņraža peroksīdu. Ja stoma iekaisusi, tās kopšanai izmantot speciālus brūču kopšanas šķīdumus, piemēram Prontosan, Braunol.

Traheostomu fiksējošo siksnīņu maina, ja tā kļūst netīra vai mitra. Pareizi fiksēta siksnīņa ir tad, ja starp lentīti un pacienta kaklu var ievietot 1-2 pirkstus. Kanile jāpiefiksē gana stingri lai tā klepojot nekustētos, bet arī, lai siksnīņa nespīestu kaklu un neradītu diskomfortu.

Gļotu un sekrēta atsūkšana caur traheostomu no elpceļiem

Šī procedūra nav nepieciešama visiem pacientiem. Biežāk sekrētu atsūkšana no traheostomas kaniles ir nepieciešama tiem pacientiem, kuriem nav spēka pašiem sekrētu izklepot.

Nepieciešamību pēc sekrēta atsūkšanas jūs varat noteikt pēc burbuļojošas skaņas vai klepus.

Nepieciešamais aprīkojums:

- Sūknis (vakumsūknis) ar savienotājcaurulēm
- Šļirce (bez adatas)
- Atsūkšanas katetri (12F; 14F)
- Kontainers ūdenim
- NaCl 0,9% vai destilēts ūdens

Procedūra:

- Nomazgājiet rokas un uzvelciet cimdus.
- Pievienojiet atsūkšanas katetru pie sūkņa (Katetra galam, kurš tiks ievietots traheostomā, ir jābūt sterilam! Tas nedrīkst nekam pieskarties, tādēļ labāk to izņemt no iepakojuma pašā pēdējā brīdī.).
- Iešļirciniet traheostomas kanilē 2-3 ml NaCl 0,9% šķīdumu (tas palīdzēs vieglāk atdalīties krēpām un atvieglos to atsūkšanu). Uzmanies, šī darbība izraisīs klepu!
- Ievietojiet katetru traheostomas caurulē ne dziļāk kā 10-11 cm neizverot vakuuma atveri.
- Pēc ievadīšanas ar īkšķi aizspiediet vakuuma atveri, un, katetru rotējot 360°, izņemiet no traheostomas.
- Atsūkšanu nedrīkst veikt ilgāk kā 10-15 sekundes un vienā reizē atkārtot ne vairāk kā 2 – 3 reizes, ļaujot atpūsties (atelpoties) starp atsūkšanas reizēm.

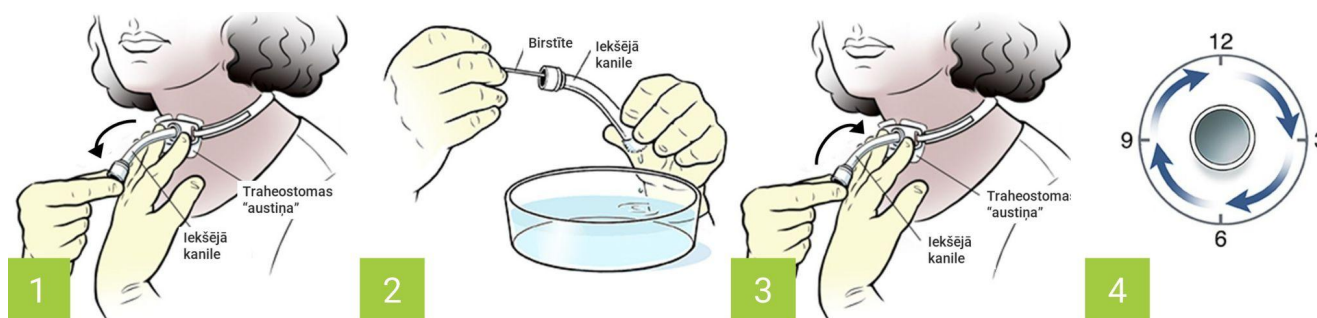
Gadījumos, ja traheostomas kanile ir ar iekšējām maināmajām kanilēm, regulāri ir jāveic šo iekšējo kanīļu kopšanu!

Iekšējās kanīles maiņa un tīrīšana

Iekšējā kanile ir izstrādāta, lai to tīrītu un izmantotu atkārtoti. Svarīgi ir ievērot, lai tā tiktu saglabāta tīra no izdalījumiem un krevēlēm. Iekšējās kanīles tīrīšanu veic 3-4 reizes dienā.

Procedūra:

- Nomazgā rokas! Uzvelk cimdus.
- Ar vienas rokas rādītājpirkstu un īkšķi satveriet traheostomas sānu "austiņu", bet ar otras rokas pirkstiem satveriet iekšējo kanīli. Pagrieziet to pretēji pulksteņrādītāja virzienam, līdz iekšējā kanile brīvi iznāk, pēc tam pavelkot to uz leju un āru.
- **Traheostomas kanīli neatstājiļt ilgstoši bez iekšējās kanīles, uzreiz ievietojiet citu iekšējo kanīli!** (Parasti komplektā ir divas iekšējās maināmas kanīles.)
- Iekšējo kanīli mazgājiļt zem tekoša ūdens, izmantojot speciālu birstīti vai jodkociņus.
- Ja sekrēts ir pielipis un grūti atdalās, kanīli uz 10 min. iemērciļt 3% ūdeņraža pārskābes šķīdumā, pēc tam iekšējo kanīli skalojiļt ar fizioloģisko šķīdumu, nosusiniļt un ievietojiļt to traheostomas kanīlē.
- Pēc ievietošanas pagrieziļt to pulksteņrādītāja virzienā, tādejiļt bloķējiļt to un pasargājiļt no izkrišanas. Vienmēriļt pārbaudiļt, vai iekšējā kanile ir bloķētiļt stāvokliļt.

*Ja pacientam ir traheostomas kanile ar manžeti, **regulāri jāpārbauda spiediens tajā.*** Ja patients tiek barots caur muti, tad to dara pirms katras barošanas reizes. Citos gadījumos, piemēram, ja barošana tiek nodrošināta caur PEG, spiedienu pārbauda 2 reizes dienā.

Spiedienu manžetē pārbauda saspiežot ārējo baloniņu ar pirkstiem, tam jābūt pildītam un atsperīgam. Ja ir pieejams manometrs, tad pārbaudi var veikt ar to. Spiediens manžetē nedrīkst būt lielāks kā 25 cmH₂O (uz specializēta manometra ieteicamais spiediena intervāls ir atzīmēts ar zaļu krāsu).

Ja traheostomas kaniles manžete ir nopūtusies - sausā šļircē (bez adatas) ievelk gaisu un to piepilda. Šļirci pievieno manžetes vārstulim, iespiež to uz iekšu un iepilda manžetē gaisu no šļircēs. Ja manžete ir pārpildīta un tā ir cieta, veic pretēju darbību - atsūc lieko gaisu.

Mitrināšana

Deguna funkcija ir gaisa sasildīšana, filtrēšana un mitrināšana. Šī funkcija ir zaudēta pēc traheostomas izveidošanas, jo gaiss tiek ieelpots tieši caur traheostomas cauruli.

Sauss gaiss veicinās, ka dabīgais plaušu sekrēts kļūst biezs, grūti atklepojas, kļūst tumšā nokrāsā un var nosprostot iekšējo kanili. Sausa elpceļu gļotāda arī ir uzņēmīgāka uz infekcijām un var novest pie plaušu karsoņa.

Tādēļ elpceļu aizsardzībai jāizmanto traheostomu filtri vai arī kanili jāpārklāj ar viegli samitrinātu lakatiņu.

Ziemā, kad dzīvojamās telpās gaiss ir sauss, tā mitrināšanai varat izmantot speciālus gaisa mitrinātājus vai virs radiatoriem novietojiet trauku ar ūdeni.

Sekoiet, lai elpceļi vienmēr ir aizsargāti! (Īpaši, ja mājās ir dzīvnieki, jāuzmanās no spalvu iekļūšanas elpceļos).

Pacientam ieteicams lietot vismaz 1,5 litru šķidruma dienā, lai krēpas nekļūtu biezas. (Izņemot, ja ārsts veselības stāvokļa dēļ norādījis citādi.)

Traheostomas kaniles nosprostošanās gadījumā vai tās izslīdēšanas gadījumā kaniles nomaiņu drīkst veikt tikai speciāli apmācīts personāls!

Traheostomas kaniles regulāra maiņa

Katrai traheostomas kanilei ražotājs ir noteicis derīguma termiņu, kad nepieciešams to pilnībā nomainīt. Ja kanile ir ar manžeti, tā jāmaina ik 6-8 nedēļas, bet, ja manžetes nav, tad to mainīt nepieciešams reizi 6 mēnešos. Traheostomas kaniles maiņu veic apmācīts personāls (māsa, ārsta palīgs vai ārsts). Lai pieteiktos uz maiņu, nepieciešams rezervēt datumu un laiku zvanot uz zemāk norādīto telefona numuru. Zvanot jānorāda ievietotās kaniles modelis un izmērs, kuru jums pateiks, tad, kad kanile tiks sākotnēji ievietota. Katru gadu nepieciešams jauns ģimenes ārsta nosūtījums adresēts traheostomētu pacientu aprūpes kabinetam.

Aprūpes saņemšanas iespējas:

1. Darba dienās no 8⁰⁰ - 16⁰⁰

RAKUS stacionārs Gaiļezers Bronhoskopiju kabinets t. 67042363

Traheostomēto pacientu aprūpes kabinets t. 67042363

Konsultatīvais tālrunis otrdienās un ceturtdienās no 13:00 - 15:00

2. Palīdzība visu diennakti

Neatliekamās medicīniskās palīdzības un uzņemšanas klīnikās t. 112

Ikdienā nepieciešamo piederumu saraksts:

legāde tikai medicīnas preču veikalos:

- Vakuumsūknis (var izīrēt SIA "Cilvēks" 60000003; vai iegādāties Arbor medical Sigita t. 29285456, medicinaspreces.lv, NMS Elpa, SIA KJ Serviss).
- Atbilstoša izmēra atsūkšanas katetri (biežāk izmanto 14 CH).
- Traheostomas filtri (elpceļu aizsardzībai un mitrināšanai).
- Rezerves fiksācijas saites.

(Medicīnas preču veikali Latvijā: medicinaspreces.lv, Arbor medical, Medilink, NMS Elpa, Mediq Latvija SIA)

legāde iespējama jebkurā aptiekā:

- Fizioloģiskais šķīdums - NaCl 0,9% (pieejami dažādi tilpumi- 10, 100, 250 ml).
- Šļirces (5,10, 20 ml - aprūpei izmanto BEZ adatas!).
- Neausta materiāla pārsēji - salvetes.
- Vates kociņi vai marles tuferīši - brūces aprūpei.
- Mīkstinošs krēms vai ziede (piemēram, Bepanthen)

Avots: RAKUS "Gaiļezers" Traheostomētu pacientu aprūpes kabineta sagatavotais materiāls.